

ХОДИЛИ МИ СОЛДАТАМИ...

Про них раніше мовчали. Тепер згадали. Може, й надалі пам'ятатимуть?

Кожен пересічний житель країн Західної Європи знає свої генетичні витoki у 5-7-му коліні, а еліта пишається предками XIV-XV століть. Приклад, коли Тадеуш Костюшко – національний герой поляків, після поразки повстання 1794 р. в якому брав участь О.Ходкевич – офіцер польських військ, був ув'язнений російським царським військом і відправлений у Петропавловську фортецю. Дорогою він затримався у Млинові і завітав до родини Ходкевичів. На честь його приїзду в парку було насипано курган. І ось через багато років по приїзду польської групи в Млинів на місці (на їх думку) кургану був поставлений хрест, який стоїть сьогодні. Так вони ставляться до героїв, навіть увіковічують ті місця, де ступала їхня нога, а не тільки де він народився, жив, здійснив подвиг. Після встановлення хреста ходили суперечки, що мовляв, це не те місце кургану, однак, на мою думку, це не основне, головне – сама пам'ять.

Нині одне з ключових завдань української національної ідеї – відродження пам'яті свого народу. До останнього часу участь наших співвітчизників в локальних війнах і воєнних конфліктах за рубежем несправедливо замовчувалася і така незрозуміла „скромність” зробила свою справу: досі ця сторінка воєнного літопису нашої історії лишається невідомою для сучасників.

Виставка „Наші земляки-учасники бойових дій на території інших держав”, звичайно, повністю не розкріє цю сторінку із знаками запитання, але початок роботи, який далі буде вивчатися, поповнюватися матеріалами, експонатами, вже є.

Виставка розповідає про людей, на долю яких випало пережити вир воєнних конфліктів, і кого ми називаємо воїнами-інтернаціоналістами.

Війну в Афганістані, що тривала понад 10 років, пройшло 150 тис. українців, тільки по Рівненській області не дорахувалися 103 чоловіки, 2 пропали безвісти, 195 стали інвалідами. Початок виставки, присвячений трьом воїнам-землякам, котрі загинули. Раулінавічус Віктор Альбінович – 1952 року народження, після закінчення Острожецької СШ, поступає у вище Ташкентське загальнонавчальне училище в 1969 р. Після закінчення училища залишився на викладацькій роботі.

Виконуючи бойове завдання, загинув у липні 1981 року. Нагороджений Віктор Раулінавічус Орденом „Червоної Зірки”. На його могилі в с. Острожець стоїть пам'ятник з блискучого граніту.

Гижук Микола Григорович прожив коротке життя. Народився і виріс він в с. Радянське. 1986р. був призваний в армію. Перебував в ДРА. 22 грудня 1987 р., виконуючи бойове завдання, отримав сильні опіки і помер. Похований в с. Острожець.

Мурин Степан Валентинович – народився в с. Привітне у 1961 році. Щирий, добрий, мрійливий, закоханий в життя юнак ходив у Привітненську школу, де однокласники називали його совістю класу, вчителі гордістю школи, яку, до речі, закінчив на відмінно. Рішення стати військовим здійснилося після успішно складених іспитів у Калінінське сувор'язьке училище, яке закінчив із золотою медаллю. Згодом навчався в Рязанському вищому повітряно-десантному командному училищі, і знову ж таки закінчує з червоним дипломом. За час навчання отримував подяки від командування, відзнаки високих рівнів. Лист-подяку отримують і батьки – прості колгоспники, в ній говориться: „... Ваш син, за час навчання у Вищому повітряно-десантному командному училищі зарекомендував себе виключно добросовісним і трудолюбивим. З често виконує свій обов'язок воїна Збройних

Сил, постійно працює над підвищенням свого ідейно-політичного рівня, є відмінником навчання, хорошим спортсменом, користується заслуженим авторитетом...”

Командування роти висловлює Вам, Валентин Хомич та Олександра Павлина свою щиросердечну вдячність за хороше виховання...”

Згодом після недовгої відпустки, яку провів у рідній домівці, Степан повертається на нелегку і тривожну на той час службу в званні офіцера. І ось перший лист з Кабула...

„Добрий день, дорогі тату, мамо! Пишу Вам першого листа по приїзді в Кабул. Афганістан зустрів нас тепло, навіть дуже. Потихеньку вступаю в армійське життя. Одним словом, починається служба. За мене не переживайте, будьте спокійні...” Напевно, це вперше, коли Степан лукавив, але робив це для того, щоб рідних чимось втішити. І він часто, навіть дуже часто, писав своїм чистим почерком про те, що в нього все добре, що погода хороша, що тільки за 120 км від Кабула в січні зростають мандарини і апельсини і навіть мавпи бігають, що сюди зимувати прилітають такі гуси і качки. „Може й земляки мої десь літають, але шкода, що вони не вміють говорити, а то розповіли б мені що і як там в рідній стороні”. Але жодним словом не обмовився про свої труднощі. Повернувшись у батьківську рідну хату, в яблуневі весни юності хоч на мить, було бажанням кожного воїна.

І знову лист... останній.

„Добрий день, дорогі мої мамо, тату. Як проживаєте? Бережіть своє здоров'я. Знаю, роботи зараз у Вас вистачає – жнива. І картоплю скоро доведеться вибирати. Я б зараз багато віддав, аби потримати в руках косу чи за плужком походити. Все ж, селянська жилка живе в мені. Але призначення у мене зовсім інше. У мене все добре. Через чотири дні будемо з друзями відмічати мій день народження. Стукне 22...”

Скільки мрій, задумів жило в цьому відчайдушному юнакові. Бог його наділив усім: вродою, щирістю, розумом... однак слово „війна” – холодне і жорстоке. Життя Степана обірвалося... 23 серпня 1994 року він відзначив свій 22-й день народження, а 30 вересня, виконуючи бойове завдання, був важко поранений, і через 21 день юнак помер. Його бойові подвиги за час служби в ДРА відзначені високими нагородами-орденами „Червоної Зірки” та „Бойового Червоного прапора”.

Серед експонатів Володимира Ковальчука, 1966 р.н., офіцера запасу з Острожця – кітель, фотографії, нагороди, друкований матеріал про нього, перший лист з Афганістану рідним. В листі він заспокоює маму, ніби відчуваючи перед нею якусь провину за те, що потрапив в Афганістан і змусив її переживати. Як тільки міг, знаходив заспокойливі мотиви – що колектив, куди він попав, дружний, погода гарна, сонячна, і що місце, мовляв, спокійне. Про те, яким воно спокійним виявилось насправді, говорять червоні полоски на кітелі (два поранення). Під час перебування (1985 р.) в ДРА неодноразово молодий сержант брав участь в боях, завжди проявляв мужність, братську підтримку товаришів по розвід-роті. Нагороджений орденом „Червоної Зірки” та медаллю „За відвагу”.

„Обов'язок виконав чесно” – так говориться у тодішній пресі про Антонюка Анатолія Євгеновича – сержанта, котрий виконував його в Афганістані у 1984 р. Нагороджений медалями „За відвагу”, „За бойові заслуги”, почесною грамотою. Зараз проживає в смт. Млинів.

Знайшли своє місце на виставці фотографії, зроблені під час перебування в ДРА (1986 р.) Романюка Віктора Степановича. Під час виконання бойових дій був поранений. У мир-

ний час нас дивує його активність. Він закінчив Луцький педінститут, викладає у Смородівській ЗШ, є головою районної організації спілки ветеранів Афганістану України. Нагороджений орденом „Червоної Зірки” та іншими високими нагородами в мирний час.

Наступна сторінка – конфлікт в Чехії в 1968 р. Стаття офіцера запасу із Млинова Юлія Регуліча та книга з автографом – це відображення реальних подій, учасником воєнних конфліктів в Чехії – це фотографії з подяками, лист-подяка батькам Олександрі Мефодіївні та Федору Дмитровичу за виховання сина від командування в/ч, де він служив з 23.10.1968.

1973 рік – конфлікт ОАР Єгипет. Базюк Дмитро Терентійович 1954 р.н. з Млинова та Андрійчук Микола Михайлович, 1954 р.н., з Війниці, зараз проживає в Млинові – обидва були учасниками конфліктних, гарячих не тільки за кліматом, а й в прямому значенні го слова подій в Африці. Стаття Д.Базюка „В Африку їхав агрономом” детально розповідає про перебування в Єгипті. Переносити тяготи служби допомагало надійне плече друга один одному.

Цікавим є факт: перед звільненням у запас в особливого відділі частини хлопців зобов'язали підпискою протягом 5 років не розголошувати про перебування в Єгипті, що вони виконали добросовісно. Однак нині про це говорити треба – щоб знали і пам'ятали. Нагороджений Дмитро Базюк медаллю „За воїнську доблесть”, 30 років працює в управлінні газового господарства, де про нього добре відгукуються колеги по роботі.

„Був інструктором” в Луанді – таку назву має стаття Гарбара Миколи Івановича, 1959 року народження, із Млинова, котрий в 1978 р. перебував в Анголі. Посвідчення інструктора, маскарад з одягом – усе це для конспірації, будь-яке фотографування, переписка були заборонені. Виникає запитання: заради чого було переносити труднощі далеких конфліктних служб, місцевого клімату, тропічні хвороби? У статті Микола Іванович пише: „Через багато літ зрозумів істину: війни починають політики, а тягар воєнних лихоліть несуть прості смертні солдати, але помилки державних мужів дорого коштують. Ціна ім-людськ життя, понівечені тіла і долі...”

Майже щодня із ЗМІ чуємо інформацію про пекельний вир подій в Іраку. В цій країні перебував майже 8 місяців (ліютій-вересень 2004 року) наш земляк – молодший сержант Василь Васильович Мащенко, 1978 р.н., з Аршчина. Його кольорові численні фотографії та друкований матеріал відтворюють події, в яких брав участь.

Хочеться побажати всім, кого ми називаємо воїнами-інтернаціоналістами, щоб їхні сини, внуки побували за кордоном і не раз, але з дружніми туристичними поїздками, відвідували далекі країни з метою вивчення історії та культури різних народів. А всіх мешканців району запрошую до нашого музею, де можна детальніше ознайомитися із виставкою про наших земляків, котрі були учасниками бойових дій на території інших держав. Експозиція триває упродовж лютого-березня.

Ярослава КУШПЕТА,
екскурсовод Млинівського
краєзнавчого музею.